

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie**

Lublin, dnia 27 listopada 2009 r.

**Pani
Bernarda Prażnowska
Dyrektor
Zespołu Szkół
im. Henryka Sienkiewicza
w Siedliszczu**

LLU-410-35-04/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r., nr 231, poz. 1701 ze zm.) zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie przeprowadziła w Zespole Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Siedliszczu (zwanym „Zespołem” lub „Szkołą”) kontrolę w zakresie wychowania fizycznego i sportu w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 oraz wybranych zagadnień dotyczących roku szkolnego 2009/2010.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 10 listopada 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez Zespół Szkół zadań z zakresu wychowania fizycznego i sportu, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Szkoła zgodnie z obowiązującą podstawą programową realizowała zajęcia ruchowe na etapie edukacyjnym (klasy I-III) szkoły podstawowej, zajęcia wychowania fizycznego w klasach IV-VI szkoły podstawowej i I-III gimnazjum w formie obowiązkowych zajęć edukacyjnych. W Zespole były prowadzone nadobowiązkowe zajęcia pozalekcyjne w szczególności w formie SKS, zorganizowano wewnątrzszkolne współzawodnictwo sportowe. Uczniowie Szkoły zdobywali czołowe miejsca w zawodach sportowych organizowanych na szczeblu międzygminnym, powiatowym i rejonowym.

1. W badanych latach 2007/2008 i 2008/2009 w Szkole na wszystkich etapach edukacji realizowane były programy nauczania dopuszczone do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN), które zostały odpowiednio dobrane dla klas i oddziałów w zespole. Plany dydaktyczne nauczycieli zostały opracowane w oparciu o programy MEN. Były one spójne w zakresie: materiału nauczania, stosowanych metod i form organizacyjnych, środków dydaktycznych. Uchybieniem było nieproporcjonalne rozdysponowanie w planach dydaktycznych czasu na I etapie nauczania na określone rodzaje aktywności. Najwięcej czasu przeznaczono na zabawy i gry ruchowe oraz „mini” gry. Natomiast na II i III etapie najwięcej godzin zaplanowano na gry zespołowe, lekkoatletykę, najmniej na rytm – muzykę – taniec i sporty zimowe. Również zadania kontrolno – oceniające i oczekiwane osiągnięcia uczniów odbiegały częściowo od założeń programowych i metod pracy. Szkoła posiadała wewnątrzszkolny system oceniania, w tym przedmiotowy system oceniania (PSO) z wychowania fizycznego, który spełniał wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. nr 83, poz. 562 ze zm.). Nauczyciele nie respektowali w pełni przyjętych wymagań i kryteriów oceniania określonych w PSO. Zapisy ocen w dziennikach lekcyjnych potwierdzają, że system jest motywujący i nastawiony na ocenę postępu uczniów, ale nie wskazuje obszarów aktywności (symbolu dyscypliny) zgodnie z przyjętymi w PSO sprawdzianami kontrolno-oceniającymi. Nie określono za co uczeń faktycznie otrzymywał ocenę częściową w semestrze. Ponadto NIK ocenia jako nierzetelne zaniechanie ewaluowania realizowanych na II i III etapie edukacji programów nauczania przez nauczycieli wychowania fizycznego.

2. Wyniki obserwacji zajęć ruchowych i wychowania fizycznego w dziesięciu klasach na poszczególnych etapach edukacji wykazały, że nauczyciele dobrali odpowiednie formy organizacyjne i metody pracy do przyjętych celów, które osiągnęli. Ocenianie uczniów odbywało się zgodnie z PSO przy uwzględnianiu wysiłku i zaangażowania uczniów w trakcie lekcji, za wyjątkiem jednego przypadku (nauczycielka prowadząca zajęcia w klasie Ia szkoły podstawowej). Sprzęt sportowy został dobrany adekwatnie do przyjętych metod i form. Podczas prowadzenia zajęć przestrzegano zasad bezpieczeństwa i higieny, za wyjątkiem dwóch przypadków: w klasie Ia szkoły podstawowej nauczycielka dopuściła, by dzieci w trakcie zajęć bez jej nadzoru kilkakrotnie wychodziły do toalety, natomiast w klasie IV nauczyciel dopuścił do zajęć ucznia, który posiadał nieodpowiednie obuwie.

3. Posiadane przez Szkołę obiekty sportowe (pełnowymiarowa sala gimnastyczna z pomieszczeniami pomocniczymi, sala przystosowana do gimnastyki korekcyjnej, boisko sportowe spełniające rolę wielofunkcyjną z bieżnią tartanową) zapewniały w pełnym zakresie realizację programów nauczania z zajęć ruchowych i wychowania fizycznego. Będące w dyspozycji Szkoły urządzenia i sprzęt sportowy były w zdecydowanej większości w stanie dobrym. Zakupione po 2002 r. urządzenia i sprzęt sportowy posiadały odpowiednie certyfikaty i atesty. Kadra nauczycielska prowadząca zajęcia ruchowe i w-f posiadała wymagane kwalifikacje, tj. studia magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym.

4. Dyrektor Zespołu opracowała wieloletni plan doskonalenia zawodowego nauczycieli wychowania fizycznego, stosownie do § 6 ust.1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybów przyznawania tych środków (Dz. U. nr 46, poz. 430). Na bazie tego planu sporządzane były roczne plany doskonalenia, uwzględniające zbadane potrzeby dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli w-f i edukacji wczesnoszkolnej. Nauczyciele nauczania zintegrowanego i wychowania fizycznego uczestniczyli w 33 różnych formach doskonalenia zawodowego, podnoszących zarówno ogólne kwalifikacje zawodowe nauczycieli (np. kurs „Realizacja Nowej Podstawy Programowej, Cele, Zadania, Skuteczność”, „Praca z uczniem zdolnym”), jak i specjalistyczne kwalifikacje w zakresie wychowania fizycznego (np. warsztaty tańca jazzowego, seminarium taneczno-choreograficzne, kurs „Ocenianie na lekcjach wychowania fizycznego”).

Nieprawidłowością było zaniechanie przez Dyrektora Szkoły występowania do organu prowadzącego z wnioskami (będącymi podstawą opracowania przez ten organ stosownych planów) o dofinansowanie form doskonalenia zawodowego nauczycieli na każdy rok budżetowy, co naruszało § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli (...). Z naruszeniem § 6 ust. 3 ww. rozporządzenia zaniechano także składania organowi prowadzącemu sprawozdania ze sposobu wykorzystania środków przyznanych na doskonalenie zawodowe.

5. Dyrektor Zespołu Szkół w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego kontrolowała pracę nauczycieli w zakresie prowadzenia dokumentacji szkolnej pod względem formalno-prawnym i terminowości. Przeprowadzane były również hospitacje: w roku szkolnym 2007/2008 odbyło się 13 hospitacji lekcji w-f (24,5% hospitacji ogółem), w roku następnym – 10 hospitacji (13,7% hospitacji ogółem).

6. W analizowanym okresie z czynnego udziału w lekcjach wychowania fizycznego zwolnionych było w roku szkolnym 2007/2008 – 2,3 % ogółu uczniów, zaś w 2008/2009 – 1,1%. Dyrektor Zespołu, zwalniając uczniów z zajęć wychowania fizycznego, wydawał decyzję administracyjną, czym naruszał przepis § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, który nie upoważnia do wydawania takich decyzji.

W zajęciach wychowania fizycznego w badanym okresie średnia frekwencja kształtowała się w granicach 91%, natomiast średnia liczba uczniów biorących udział w lekcjach w-f w kontrolowanym tygodniu roku szkolnego 2009/2010 w klasach IV – VI szkoły podstawowej wynosiła 94,1% , zaś w klasach I-III gimnazjum 91,1%.

7. Szkoła nie współpracowała systematycznie z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej (NZOZ) „Salus” w zakresie przepływu informacji o uczniach z dysfunkcjami ruchowymi. Pomimo obecności w Szkole dwa razy w tygodniu pielęgniarki NZOZ, Zespół nie posiadał wiedzy na ten temat. Konsekwencją tego był fakt niezorganizowania w roku szkolnym 2008/2009 zajęć z gimnastyki korekcyjnej, jak też niewypracowanie zasad pracy z uczniami z dysfunkcjami podczas zajęć z wychowania fizycznego, którą to kwestię uregulowano dopiero w maju 2009 r. Podkreślić należy, że w roku szkolnym 2008/2009 w wyniku przeprowadzonych bilansów przez lekarza rodzinnego i testów przesiewowych stwierdzono wady postawy u 40 uczniów, co stanowiło 6,4% ogółem uczniów.

8. Przeszkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy odbyło pięciu z sześciu nauczycieli wychowania fizycznego. Zaniechanie skierowania na kurs pierwszej pomocy medycznej nauczyciela kontraktowego zatrudnionego w szkole od dnia 1 września 2008 r. było niezgodne z § 21 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. nr 6, poz. 69). NIK pozytywnie ocenia skierowanie tego nauczyciela na kurs przez Dyrektora Szkoły w trakcie kontroli NIK.

9. Kontrola ujawniła, że Dyrektor Szkoły nie uzgodniła z organem prowadzącym propozycji form realizacji dwóch godzin zajęć obowiązkowych wychowania fizycznego dla uczniów klas I gimnazjum w roku szkolnym 2009/2010 przed wprowadzeniem tych zajęć do planu lekcji. Postępowanie takie uchybiało § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2009 r. w sprawie dopuszczalnych form realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego (Dz. U. nr 136, poz. 1116). Stosowne uzgodnienie nastąpiło dopiero w trakcie kontroli NIK, tj. dnia 16 października 2009 r.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zapewnienie dokonywania przez nauczycieli wychowania fizycznego okresowych ewaluacji realizowanych programów nauczania.
2. Proporcjonalne rozdysponowywanie w planach dydaktycznych nauczycieli budżetu czasu na określone rodzaje aktywności ruchowej oraz dostosowanie zadań kontrolno-oceniających i osiągnięć uczniów do założeń programowych i metod pracy.
3. Podjęcie bieżącej współpracy z NZOZ celem pozyskiwania informacji o dysfunkcjach ruchowych uczniów.
4. Zaprzestanie wydawania decyzji administracyjnych w sprawie zwalniania uczniów z zajęć wychowania fizycznego.
5. Zapewnienie oceniania uczniów przez nauczycieli wychowania fizycznego zgodnie z ustaleniami przyjętymi w PSO.
6. Występowanie do organu prowadzącego z wnioskami o dofinansowanie form doskonalenia zawodowego nauczycieli i składanie temu organowi sprawozdań ze sposobu wykorzystania środków przyznanych na doskonalenie zawodowe.
7. Uzgadnianie z organem prowadzącym form realizacji dwóch godzin obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego przed ich wprowadzeniem do planu lekcji.

Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków

zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.